

جایگاه انجمن نویسندگان کودک و نوجوان به عنوان یک نهاد مدنی

o نگار پدram

شرایط اجتماعی دانست و افزود: «انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، می‌تواند در زمینه مسائل مالی نویسندگان بیشتر فعالیت کند. البته انجمن تاکنون قدم‌های مثبتی برداشته. به طور مثال، انجمن به خوبی به مسائل صنفی و رفاهی نویسندگان پرداخته و در زمینه کارهای علمی هم حرکت‌هایی را آغاز کرده، اما این‌ها ناکافی است.»

اقبال زاده از مهم‌ترین کارهای انجمن را تدوین سیاست ادبیات کودک و نوجوان در دهه ۸۰ عنوان کرد و گفت: «این سند سیاست‌گذاری با حمایت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و چاپ شد. ولی متأسفانه مدیران فرهنگی کشور، هنوز آن را به اجرا در نیاورده‌اند.»

معصومه انصاریان، دبیر انجمن، سخنران بعدی این نشست بود. وی گفت: «۸ سال از تأسیس انجمن می‌گذرد، ولی این انجمن هنوز با مشکلات و مسائل مواجه است. اگر به علت اصلی تأسیس انجمن توجه کنیم، می‌بینیم که انجمن به عنوان یک نهاد مدنی غیردولتی تشکیل شد. به طور کلی، انجمن‌ها محصول جامعه مدرن و صنعتی هستند. در جوامع سنتی تشکل‌ها، قومی و قبیله‌ای است. در این جوامع، هرکس مشکلاتش را به تنهایی حل می‌کند و تشکل‌های آنها، صنفی نیست. حتی رقابت هم در چنین جوامعی زیاد است. در حالی که در جوامع شهری، مردم به این نتیجه رسیده‌اند که منافعشان از طریق منافع هم‌صنف‌شان، تأمین می‌شود.»

انصاریان منشأ انقلاب مشروطه را اصناف عنوان کرد و گفت: «در تاریخ انقلاب مشروطه آمده که این حرکت انقلابی، پس از شلاق خوردن یک تاجر اتفاق افتاده است. حتی نمایندگان اولین مجلس مشروطه هم از اصناف هستند. در واقع اصناف دوره مشروطه، از منافع خود به طور گروهی دفاع کردند.»

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، بیست و یکم شهریور در نشست به بررسی جایگاه این انجمن به عنوان یک نهاد مدنی پرداخت.

در ابتدای این نشست محمود برآبادی، رئیس هیأت مدیره انجمن، با بیان این که هشت سال فعالیت، زمان مناسبی برای بررسی کارهای یک نهاد است، گفت: «راز ماندگاری تشکلی مانند انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، در ساختار دموکراتیک آن است.»

انتخابات انجمن به طور سالم برگزار می‌شود، تصمیم‌گیری اعضا دموکراتیک است. هم‌چنین گردش کار در انجمن به خوبی جریان دارد. البته ما این تعاریف دموکراتیک را در چارچوب کشور خودمان در نظر می‌گیریم و به همین علت، انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، با نهادهای مشابه بین‌المللی، قابل مقایسه نیست.»

وی افزود: «ضعف و ناتوانی انجمن هم، از ساختار دموکراتیک انجمن ناشی می‌شود. شاید اگر ما یک تشکل غیردولتی، غیرسیاسی و غیرانتفاعی نبودیم، چنین مشکلاتی نداشتیم و بهتر عمل می‌کردیم. البته ساختار دموکراتیک، همیشه نقاط قوت و ضعفی دارد.»

در ادامه، شهرام اقبال زاده که دبیر این نشست بود، گفت: «هرکدام از ما با وجود توانایی‌ها و خلاقیت‌های هنری خود، ممکن است در جامعه و برای بعضی امور، ناتوان باشیم. به نظر من در ایران، هنوز نویسندگی به حرفه تبدیل نشده. مگر چند نفر از نویسندگان، شاعران و مترجمان، با درآمد تولید خلاقانه ادبی زندگی می‌کنند؟

بنابراین در ایران، نویسندگی از نظر کیفی و کمی رشد نکرده و فاصله آن با سایر کشورها، حتی برخی از کشورهای جهان سوم، بسیار است.»

وی با اشاره به وضعیت زندگی نویسندگان سایر کشورها، بی‌اطلاعی برخی از نویسندگان ایرانی را ناشی از

انصاریان دربارهٔ انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، اظهار داشت: «ما هم یک انجمن صنفی تشکیل داده‌ایم و اعضا به دلیل اهداف، مشکلات و منافع مشترک خود، عضو این انجمن شدند، اما متأسفانه تحقق اهداف و منافع اعضا، به کندی امکان پذیر می‌شود. دلیلش آن است که ما عضو جامعهٔ مدرن شده‌ایم، ولی سنتی عمل می‌کنیم و زمانی که به مرحلهٔ انجام یک کار گروهی می‌رسیم، منافع شخصی خود را بر منافع انجمن ترجیح می‌دهیم. البته این اتفاق، طبیعی است؛ چون ما در یک جامعهٔ در حال گذار هستیم و اخلاق و افکار سنتی در ما ریشه کرده. مشکل این است که در مجامع عمومی، اعضا در یک فضای مدرن، پیشنهادهای مدرن می‌دهند. به طور مثال، خبرنگارمهٔ انجمن را ابتدایی می‌دانند و می‌گویند که در انجمن، روزنامه‌نگار و نویسندهٔ حرفه‌ای داریم و نباید خبرنگارمهٔ ما به این شکل باشد، ولی وقتی می‌خواهیم خبرنگارمه را تغییر دهیم، هیچ کدام از اعضا همکاری نمی‌کنند و یا حتی برخی از آن‌ها هزینه‌هایی را به انجمن تحمیل می‌کنند.»

سخنران بعدی، میهن بهرامی یکی از اعضای انجمن در تأیید حرف‌های انصاریان دربارهٔ جوامع سنتی و مدرن، گفت: «خانم انصاریان اشاره کردند که ما در جامعهٔ در حال گذار هستیم. به نظر من باید ببینیم که این گذر به سوی چه چیزی است؟ ما نزدیک به ۱۵۰ سال از فرهنگ زندهٔ جهان عقب هستیم.»

منظورم این نیست که ما فرهنگ نداشته‌ایم، بلکه معتقدم که مردم کشور ما، وقت‌شان را برای به دست آوردن مسائل مادی و دردسترس تلف نمی‌کنند. وقت مردم صرف پیدا کردن راه‌های سعادت‌مندی انسان‌ها می‌شود. سعادت‌مند کسی است که فکرش را صرف جمع کردن مفاهیم معنوی می‌کند. ایرانی‌ها همین افرادی هستند که چند هزار سال سابقهٔ فرهنگی خود را هنوز حفظ کرده‌اند. حال، آیا انجمن هم می‌تواند با قدرت معنوی هر یک از افراد خود، نویسندگان و مسائل آن‌ها را بشناسد؟ متأسفانه تا انجمن پشتوانهٔ مادی و معنوی نداشته باشد، نمی‌تواند هیچ کاری انجام دهد. در حالی که اگر انجمن بودجهٔ زیادی در اختیار داشته باشد، می‌تواند کتاب‌های اعضای خود را منتشر کند.»

در ادامهٔ جلسه، فریدون عموزاده خلیلی، یکی از اعضای هیأت مؤسس انجمن گفت: «از انجمن که هشت سال فعالیت را پشت سر گذاشته، انتظارات بسیاری می‌رود. تصور می‌کنم انتظارات و توقعاتی که از انجمن وجود دارد، کاملاً طبیعی است.»

اما ابتدا باید درباره جایگاه انجمن، به عنوان یک نهاد مدنی و ارتباط آن با سایر نهادهای ملی و بین‌المللی و دولت، بحث کرد. هم‌چنین بررسی کرد که آیا لازم است اهداف و

سیاست‌گذاری‌های اولیهٔ انجمن را تغییر داد؟ از طرفی، باید به این موضوع پرداخت که تا چه اندازه، انتقاداتی که از انجمن می‌شود، صحیح است؟ در مجموع فکر می‌کنم برای بررسی جایگاه انجمن به عنوان یک نهاد مدنی، بهتر است نظر دولت و سایر نویسندگان را که عضو انجمن نیستند، پرسید.»

عموزاده، با بیان برخی از اهداف اولیهٔ تشکیل انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، پیشنهاد داد: «شاید لازم باشد دوباره هدف‌های اصلی انجمن را تعریف کرد. هم‌چنین، بررسی کرد که نهادهای مدنی در دیگر کشورها، چگونه پایدار مانده‌اند؟ اگر به بودجه نیاز است، این بودجه از کجا باید تأمین شود؟ به نظر می‌رسد که توانمندسازی، از مهم‌ترین کارهایی است که می‌تواند باعث پایداری انجمن‌ها شود. ما هم باید ببینیم که چه توانایی‌ها و ظرفیت‌هایی می‌توانیم ایجاد کنیم.»

خوشبخت، یکی دیگر از اعضای انجمن بود که در این نشست، مهم‌ترین مشکل انجمن را ضعف هیأت مدیره بیان کرد و افزود: «اگر نتوانیم ضعف مدیریت را برطرف کنیم، نمی‌توانیم راه‌های اجرایی برای حل مشکلات انجمن بیابیم. بنابراین، لازم است ابتدا مسئولان متوجه شوند که هیچ تشکیلاتی بدون بودجه نمی‌تواند پایدار بماند. اگر انجمن ما از نظر مالی دچار مشکل است، به همان ضعف مدیریت برمی‌گردد.»

محسن هجری، سخنران بعدی این نشست بود. وی که چندین سال کارهای اجرایی انجمن را به عهده داشته، گفت: «انجمن شرایط سختی را گذرانده. حتی در دوره‌هایی در انجمن، میز، بخاری و وسایل لازم برای کار از جمله فاکس، سیستم صوتی و ... وجود نداشت، اما انجمن توانست به کار خود ادامه دهد. از طرفی، انجمن یک جایگاه هویتی دارد. ممکن است نتواند برای اعضا کارهای خاصی انجام دهد، ولی نویسندگان را گرد هم آورده است ما در انجمن با افرادی سروکار داریم که بخشی از انرژی آن‌ها برای کارهای اجرایی صرف می‌شود و بخش کمی از این انرژی، به فعالیت‌های انجمن اختصاص داده می‌شود. در نتیجه، نمی‌توان انتظار داشت که انجمن، تشکیلات گسترده و بزرگ داشته باشد، چون اعضای آن فرصتی برای انجام چنین کارهایی ندارند.»

هجری با بیان این مطلب که انجمن در این ۸ سال، متکی به کمک دولت و اعضای خود بوده، گفت: «یک نهاد مدنی از طرفی، نماینده قشری از جامعه است و از سوی دیگر، به دنبال مجالی از طرف دولت است تا بتواند فعالیت کند؛ چون برای هر کدام از کارهای خود نیازمند مجوز دولت است. کمک مالی اعضا به انجمن هم محدود است و ما نمی‌توانیم هیأت مدیره و کارمندان انجمن را از نظر مادی

تأمین کنیم.
بنابراین، آن‌ها ناچارند
برای کارهای دیگری به غیر از
مسائل مربوط به انجمن، وقت بگذارند.»

حمیدرضا شاه‌آبادی، مهم‌ترین کار انجمن را
هشت سال پایدار ماندن آن دانست. وی همچنین با تأکید
بر مشکلات اقتصادی انجمن‌هایی نظیر انجمن
نویسندگان کودک و نوجوان افزود: «در کشورهای صنعتی،
تولید ثروت به وسیلهٔ بخش خصوصی انجام می‌شود و
دولت فقط هماهنگ‌کننده و فراهم‌آورندهٔ فضای مناسب
فعالیت‌های اقتصادی است. به همین علت، دولت هر چه
کوچکتر باشد، سازمان‌ها و نهادهای خصوصی بیشتر و
بهبتر فعالیت می‌کنند. اما در کشورهایی که تولید ثروت تک
محصولی است، دولت سر منشأ تولید ثروت است و در
نتیجه، توزیع‌کنندهٔ آن هم خواهد بود.

به همین دلیل، همه به نوعی در ارتباط با دولت قرار
می‌گیرند و دولت روز به روز پررنگ‌تر می‌شود. وضعیت
نهادهای مدنی هم در این کشورها با کشورهای صنعتی
متفاوت است و نمی‌توان الگوی ادارهٔ نهادهای خصوصی
کشورهای دیگر را در کشورهای غیرصنعتی پیاده کرد.»

وی افزود: «حال اگر نهادهای خصوصی از کمک‌های
شرکت‌های خصوصی بهره‌مند شود، شرایط بهتر می‌شود.
به عنوان مثال در برخی کشورها، کمک‌های فرهنگی
شرکت‌های تجاری، از مالیات آن‌ها کسر می‌شود. در حالی
که گروه‌های صنعتی غیردولتی ما هم به نوعی از کمک-
های دولتی بهره می‌گیرند. بنابراین، انجمن نویسندگان
کودک و نوجوان هم به کمک‌های دولتی نیاز دارد؛ چون از
شرکت‌های خصوصی نمی‌تواند هزینه‌های خود را تأمین
کند. البته کسب درآمد‌های انجمن به این روش، نباید
باعث دگرگونی اهداف اصلی آن شود. در این هشت سال،
متأسفانه انجمن برای کسب درآمد، وارد حوزه‌هایی شده که
به کار اصلی اعضا ارتباط نداشته و در واقع با هدف‌های
اصلی انجمن سازگار نبوده است.»

علی اصغر سیدآبادی نیز دونوع دیدگاه نسبت به
نهادهای غیردولتی را مهم عنوان کرد و گفت: «بعضی
انجمن‌ها یا نهادهای نظارتی، فعالیت‌های حوزه ادبیات
کودکان را بررسی می‌کنند و گاه واکنش نشان می‌دهند و یا
متصدی یک بخش می‌شوند. یکی از مسائلی که در
انجمن مطرح شده، این بوده که انجمن
نویسندگان کودک و نوجوان نظارت بر
ادبیات کودکان و نوجوانان را به
عهده بگیرد و

متصدی

آن نباشد. در

حال حاضر

به نظر من، مهم-

ترین کار انجمن که از

نظر بقیه شاید بی‌اهمیت

باشد، بیانیه صادر کردن

است. بیانیه‌هایی که بعد از

تحلیل شرایط صادر می‌شود.»

وی یکی دیگر از مهم‌ترین

فعالیت‌های انجمن نویسندگان

کودک و نوجوان را پیگیری مسائل

حقوقی نویسندگان بیان کرد و

پیشنهاد داد: «یک سری از قوانین،

مانع کار نویسنده و خلاف قانون

اساسی هستند. انجمن باید این

قوانین را بررسی و تعدیل کند. یکی از

مهم‌ترین مواضع انجمن، موضع

این نهادها نسبت به سانسور بوده که

هزینهٔ مادی هم برای انجمن

نداشت. انجمن چنین نشست-

ها و جلساتی را در دستور کار

خود قرار دهد.»

این نشست پس از

یک ساعت و نیم بحث و

گفت‌وگویی

دوستانه، به

پایان رسید